

Prædiken til Skærtorsdag Joh. 13, 1-15

*Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes: Det var før påskefesten, og Jesus vidste, at hans time var kommet, da han skulle gå bort fra denne verden til Faderen; han havde elsket sine egne, som var i verden, og han elskede dem indtil det sidste. Og mens de holdt måltid – Djævelen havde allerede sat sig for, at Judas, Simon Iskariots søn, skulle forråde ham; og Jesus vidste, at Faderen havde lagt alt i hans hænder, og at han var udgået fra Gud og nu gik tilbage til Gud – så rejser Jesus sig fra bordet og lægger sin kjortel, tager et klæde og binder det om sig. Derefter hælder han vand op i et fad og giver sig til at vaske disciplenes fødder og tørre dem med klædet, som han havde bundet om sig. Han kom så til Simon Peter, og Peter sagde til ham: »Herre, vasker du mine fødder?« Jesus svarede ham: »Hvad jeg gør, fatter du ikke nu, men senere skal du forstå det.« Peter sagde: »Aldrig i evighed skal du vaske mine fødder.« Jesus svarede: »Hvis jeg ikke vasker dig, har du ikke lod og del sammen med mig.« Simon Peter sagde til ham: »Herre, så ikke kun fødderne, men også hænderne og hovedet!« Jesus sagde til ham: »Den, der er badet, behøver ikke at få vasket andet end fødderne, men er ren over det hele. Og I er rene; dog ikke alle.« Han vidste nemlig, hvem der skulle forråde ham; derfor sagde han: I er ikke alle rene. Da han nu havde vasket deres fødder og taget sin kjortel på og sat sig til bords igen, sagde han til dem: »Forstår I, hvad jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mester og Herre, og med rette, for det er jeg. Når nu jeg, jeres Herre og Mester, har vasket jeres fødder, så skylder I også at vaske hinandens fødder. Jeg har givet jer et forbillede, for at I skal gøre, ligesom jeg har gjort mod jer.«
Johannesevangeliet 13,1-15*

”Det var før påskefesten, og Jesus vidste, at hans time var kommet, da han skulle gå bort fra denne verden.” Med de ord indledes dagens evangelium – og vi får at vide, at Jesus er sammen med sine disciple for at holde måltid med dem for sidste gang. Alle 12 disciple er til stede ved måltidet – også Judas – forræderen som lod sig købe for penge. Og siden forrådte Jesus med et kys. De er der alle sammen – og de oplever derfor alle, hvordan Jesus pludselig rejser sig fra måltidet og begynder at vaske deres fødder.

Det er en besynderlig handling? Sådan må vi tænke i dag. Ja, prøv at forestille dig, at du var inviteret til middag hos en eller anden sammen med 11 andre og værten så pludselig tog et vandfad frem og bad dig tage sko og strømper af, for derefter at begynde at vaske dine og de andres fødder. De ville nok virke grænseoverskridende for de fleste af os på en ubehagelig måde - for intimt - for nærgående.

Da Jesus i sin tid vaskede disciplenes fødder har det dog virket provokerende af helt andre grunde. For dengang var det helt naturligt at få vasket sine fødder, når man havde gået lang i sine sandaler og var kommet til middag med varme, ømme og trætte fødder. Det, der var provokerende var ikke dengang selve fodvaskningen. Det provokerende var,

at det var Jesus som bøjede sig ned og vaskede de snavsede fødder.

For det var en handling som var forbeholdt tjeneren i huset - og ikke herren. Disciplene forsøger derfor at hindre Jesus, ja, vi kan næsten se for os, hvordan en vred Peter trækker fødderne til sig og siger: Aldrig i evighed! Ikke tale om! Det skal du da ikke nedværdige dig til at gøre!

På trods af disciplenes protester gennemfører Jesus sit forehavende. Og tilbage står billedet af en Herre, der hersker ved at tjene. Vi er så vant til at tænke, at den sande storhed ligger i magt, indflydelse, rigdom og klogskab – men dagens evangelium lærer os, at ægte magt ikke er at tage, men at give. Dagens evangelium lærer os noget om, at sand magt har med kærlighed at gøre. I Jesus Kristus falder kærlighed og almagt så at sige sammen. For Hans almagt er det at være til for andre, at være fri til at være sammen med og tjene alle slags mennesker - selv en Judas, der havde fået den tanke, at han skulle forråde ham.

Guddommelig magt er at fastholde kærligheden til den elskede ligegyldigt, hvad der sker. At tilgive på trods af de værste forholdelser og svigt. Ja, ved på denne måde at bøje sig ned og tjene disciplene, så viser Jesus, hvordan den almægtige Gud er - i hvis navn vi døber, og i hvis navn vi samles til nadver.

Gud er ikke en fjern og utilnærmelig herre, der sidder et sted og trækker i trådene. Gud er ikke en streng dommer, der altid er vred på menneskene. Nej, den vældige Gud, der med sit ord har skabt himmel og jord og os (dig), er os (dig) ganske nær, han kommer os i møde. Han bøjer sig ned og velsigner os.

Da disciplen Peter protesterede, sagde Jesus

ligeud til Peter: ”Hvis jeg ikke vasker dig, har du ikke lod og del sammen med mig”. Peter, der nu troede, at han havde forstået, hvad det drejede sig om, bad Jesus om så ikke bare at vaske fødderne, men også hænderne og hovedet.

Men hertil svarer Jesus, at den, der er badet, behøver ikke at få vasket andet end fødderne, men er ren over det hele. Fra gammel tid har det været almindeligt at se denne handling og disse ord som et billede på dåben og nadveren. Den, der er døbt har modtaget Guds rige og skal ikke døbes igen.

Når det er sagt, skal det dog også siges, at det er et faktum, at vi mennesker har det med at tvivle og fortvivle og miste troen. Undervejs gennem livet har vi og vores kære derfor brug for hjælp – og den hjælp kan vi bl.a. få ved at gå til alters. Vi har brug for at blive styrket eller opmuntret i troen, og det er derfor vi fejrer nadver ikke bare en gang om året, men normalt mindst én gang om ugen, og her i påsken lidt oftere.

Der er nogle, der synes, at det er for underligt, måske også lidt pinligt at gå til nadvers, nogle tænker måske: det har jeg virkelig ikke brug for. Andre tænker: det er jeg slet ikke værdig til. Men ser vi Jesu fodvask af disciplene som et billede på både dåben og nadveren. så skal vi gøre det, ikke fordi vi har mere eller mindre brug for det end andre, men fordi Jesus ønsker at betjene os, velsigne hver enkelt af os. Hver for sig - og sammen. Ja, netop skærtorsdag indstiftede han nadveren og bød os at spise og drikke til ihukommelse af ham. Og gør vi det, kommer vi i tillid til Hans ord, så bliver vi bekræftet i, at det løfte vi modtog i vores dåb, at det stadig gælder.

Vi hører ham til, vi er alle sat i den samme tjeneste, Guds tjeneste eller kærlighedens

tjeneste for Gud og for hinanden. Guds almagt kommer til syne i afmagt. Kærlighedens afmagt. Som ikke kan andet end give sig selv helt hen i kærlighedens tjeneste, koste hvad det vil.

Og i den forstand er det sandt, når nogle af påskesalmerne taler om, at Jesus købte os med sit dyre blod, betalte syndens sold. For selvom vi jo godt ved at kærlighed hverken kan købes eller sælges, så har kærligheden sin pris.

Kærligheden koster noget, og mest for den, der elsker mest. Det ved enhver, der elsker. Forældre, børn, ægtefæller, venner og veneder, det er ikke bare at tilgive, at slå bro over modsætningernes og uenighedernes afgrund.

Mest koster kærligheden når barnet ikke kom hjem, når elskeren ikke var tro, når vennen vendte sig bort uden at ville tage imod den udstrakte hånd.

D.v.s. mest koster kærligheden, når den ingenting får for dét, den betaler! (*B.Falk i Kærlighedens Pris*)

På den måde, kan man sige, bliver kærligheden korsfæstet gang på gang, når vi vender os bort fra vores nærmeste medmenneske. Engang når Gud er blevet alt i alle, vil kærligheden ikke længere blive afvist. Da er korsets tid forbi. Indtil da kommer lidelse og kærlighed ofte til at høre sammen, fordi dén, der elsker tilstrækkelig højt, er udleveret på nåde og unåde til dén, han eller hun elsker – og fordi han eller hun ikke kan kæmpe for sin kærlighed med noget andet middel end dét: at blive ved med at elske, selv når det gør ondt.

Der findes en fortælling af H.C. Andersen, som han har givet overskriften ”hun duede

ikke”. Fortællingen handler om en mor, en vaskekone, der arbejder hårdt for at tjene til føden for sig selv og sin dreng. Det fortælles, at hun står mange timer hver dag i åens kolde vand for at vaske tøj. Og indimellem får lidt brændevin at varme sig med. Hun slider og slæber så blodet er ved at springe om hendes neglerødder, men hun siger på et tidspunkt, at det ikke gør hende noget, for det vigtigste er, at hendes barn kan få det godt og klare sig i livet fremover.

Historien ender med at vaskekonen dør. Og byfogeden kalder drengen til sig og siger til ham, at der nok skal blive sørget for ham, men at det var godt, at hans mor døde, for ”hun duede ikke”. Og så slutter H.C. Andersen fortællingen sådan:

”Til kirkegården blev hun bragt, de fattiges kirkegård. Maren plantede et lille rosentræ på graven. Drengen stod ved siden af: ”Min søde mor”, sagde han, og tårene strømmede: ”Er det sandt, hun duede ikke”? ”Nej - hun duede, sagde den gamle pige og så op mod himmelen. Jeg ved det fra mange år og fra den sidste nat. Jeg siger dig: hun duede. Og vor Herre i Himmeriges rige, siger det med. Lad så hele verden kun sige: Hun duede ikke”.

Her lader H.C. Andersen den gamle tjenestepige holde en prædiken: Guds målestok er anderledes end menneskers. Den fattige vaskekone, der satte livet til i det kolde vand, for at få sin søn frem, duede, ”lad så hele verden sige: hun duede ikke”.

Jesus gav os et forbillede, da han, skønt almægtig, Gud, bøjede sig ned og vaskede disciplenes fødder: Den sande storhed ligger fra nu af ikke i menneskelig magt, det at kunne magte tilværelsen, kunne kontrollere

og herske over andre med sin indflydelse, rigdom og klogskab. Den sande storhed ligger derimod i, som vaskekonen og Jesus, at kunne bøje sig ned og i kærlighed at tjene andre. Ægte storhed – ægte magt – kærlighedens magt – er ikke at tage, men at give!

Sagt med nogle ord fra et digt af en svensk præst Tore Littmarck (*som har skrevet salmen ”Herre du vandrer forsoningens vej” DDS 613*):

*Det virkeligt store er sjældent hændt ved magt, som kives og brøler.
Det virkeligt store blev sjældent kendt gennem buldrende ord og overskrifter...
Det virkeligt store synes ofte gråt,
Og det kendes af få eller ingen....*

*Det virkeligt store
det er at holde en uven kær
og at elske og lide for andre.
Det virkeligt store det er: ”Tilgiv, jeg gjorde, hvad jeg ej burde”.
Men størst i verden er Jesu død,
og Guds kærlighed, som for os lider.*

*Kun den kan bøde for al verdens nød
og kan redde os fra vore krige.
Fra korset hører vi Guds kærligheds ord,
ja, af nåde sin søn han os sendte.
Den største tjeneste af Gud blev gjort,
da ingen forstod, hvad der hændte.*

Så vidt Tore Littmarcks digt. Den Almægtige Gud viser sig i dagens evangelium som en Herre, der hersker ved at tjene. Og det billede er værd at have med, når vi skal prøve at forstå nadveren, som Jesus netop indstiftede skærtorsdag. Evangelisten Johannes fortæller ikke om selve indstiftelsen. Men med sin beretning om fodvaskningen har han gjort rede for noget vigtigt i nadveren: Jesus er iblandt os som den der tjener, og som vil at

vi skal gøre det samme.

Vi kan selvfølgelig, ligesom Peter siger, aldrig i evighed, sikke noget pjat! Men vi kan også vælge at acceptere Ordene om, at vi igennem dåben såvel som nadveren får lod og del i hans liv og gerning. Som han har elsket os, skylder vi også at elske hinanden. I Jesu navn Amen.

Ulla Thorbjørn Hansen

provst i Slagelse Provsti - og kandidat til bispevalget i Roskilde Stift

Salmer (Den Danske Salmebog):

Nr. 180: Hører til, I høje Himle

Nr. 356: Almagts Gud, velsignet vær

Nr. 178: Han står på randen af sin grav

Nr. 466: Vor Herres Jesu mindefest

Nr. 321: O kristelighed

Nr. 674: Sov sødt, barnlille v.1,2

Nr. 7: Herre Gud! Dit dyre navn og ære

Nr. 476: Kornet, som dør i jorden

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 4193 9000
vartov@vartov.dk